

OKUL VE ÜNİVERSİTE İŞBİRLİĞİ YÖNÜNDE ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARININ İRDELENMESİ: KİMYA EĞİTİMİ ÖRNEĞİ*

EXAMINATION OF TEACHING APPLICATIONS IN TERMS OF SCHOOL AND UNIVERSITY COOPERATION: CHEMISTRY EDUCATION EXAMPLE

Emine ERDEM** , Ümit Işık ERDOĞAN***

ÖZET: Bu çalışmanın amacı kimya öğretmen adaylarının uygulama okullarında yaptıkları etkinliklerden elde ettikleri kazanımlarını belirlemek ve fakülte-okul işbirliği çerçevesinde hem kimya öğretmen adaylarının hem de uygulama okullarındaki uygulama kimya öğretmenlerinin karşılaştığı güçlükleri belirlemektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarına ve uygulama öğretmenlerine konu ile ilgili görüşlerini almak amacıyla yarı açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde öğretmen adayları ve uygulama öğretmenlerinin birbirlerinden beklentilerini, işbirliğinin düzenli bir biçimde sürdürülmesi doğrultusunda bu dersi daha etkin bir yapıya kavuşturabilmek için neler yapılması konusunda çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri

ABSTRACT: The aim of this study is to determine the acquisitions that teacher candidates of chemistry have obtained from the activities at application schools and the difficulties that both teacher candidates of chemistry and chemistry teachers of application at application schools face in the frame of faculty-school cooperation. In this study, a survey consisting of half open ended questions has been applied to teacher candidates and teachers of application in order to receive their opinions about the subject. According to the data, in Faculty of Education-School of Application Cooperation, expectations of teacher candidates and teachers of application from each other and, solutions have been presented regarding what should be done for this course to be more effective in accordance with maintaining the cooperation properly.

Keywords: teaching application, teacher candidates, teachers of application

1. GİRİŞ

Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinde okuyan öğrencilerine, dört/beş yıllık hizmet öncesi eğitim süresi boyunca, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim/ortaöğretim okullarında öğretmenlik mesleğine yönelik uygulama yapma olanağı tanınmaktadır. Öğretmen adayları uygulamalar kapsamında "Okul Deneyimi" ve "Öğretmenlik Uygulaması" adı altında çeşitli dersler alarak, sınıf ortamında gerek gözlem yoluyla, gerekse öğretme öğrenme sürecinin aktif katılımcıları olarak öğretmenlik becerilerini geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bu sürecin işleyişi, fakülte-okul işbirliği çerçevesinde, fakülteler ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarca görevlendirilen çeşitli koordinatörler, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından sağlanmaktadır (Fakülte Okul İşbirliği, 1998).

Öğretmenlik Uygulaması dersi YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi çerçevesinde; öğretmen adaylarının kazanmış olduğu bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için planlanan bir derstir (Dursun ve Kuzu, 2008).

Yapılan uygulamaların değerlendirilmesi sürecinde ise fakültelerin belirlediği esaslara göre uygulamadan sorumlu öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni öğretmen adayının başarısını ortaklaşa değerlendirirler. Değerlendirme sürecinde kullanılan öğretmenlik uygulaması gözlem ve değerlendirme formu, öğretmen adayının öğretmenlik becerilerindeki gelişimlerini gözleme amaçlı kullanılır. Genel olarak 'Öğretmenlik Uygulaması' dersiyle öğretmen adaylarından;

* Bu çalışma, International Conference on Interdisciplinary Research in Education, ICOINE, 'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, e-posta: erdeme@hacettepe.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, e-posta: isik@hacettepe.edu.tr

- Uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak öğretmenlik mesleğinin yeterliklerini geliştirebilmeleri,
- Kendi alanlarının ders programını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilmeleri,
- Öğretmenlik Uygulaması sırasında kazanmış oldukları deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendilerini bu yönde geliştirebilme yeteneklerini kazanmaları beklenmektedir (Fakülte Okul İşbirliği, 1998).

“Öğretmenlik Uygulaması” dersinde yaşanan sorunlar (Erdoğan ve ark., 2011), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan bakışlarını olumsuz yönde etkileyebileceği gibi; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin eksik veya yanlış bilgiler edinmelerine, hatta öğretmenlik mesleğine ilişkin olumsuz tutum geliştirmelerine de neden olabilir. Bu düşünceden hareketle; öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinden nitelikli birer öğretmen olarak mezun olabilmeleri için, öğretmenlik uygulamaları sırasında yaşanan olası sorunların ortadan kaldırılmasının zorunlu olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Bölümü Kimya eğitimi Anabilim Dalında yapılan bu çalışmada temel olarak, ‘Öğretmenlik Uygulaması’ dersinde karşılaşılan olası sorunların, öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri açısından belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri tarafından yanıtlanmaya çalışılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır;

1. Öğretmenlik uygulaması dersinin yürütülmesine ilişkin;
 - a. Öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
 - b. Uygulama Öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin;
 - a. Öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
 - b. Uygulama Öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne ilişkin;
 - a. Öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
 - b. Uygulama Öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

Çalışma 2011-2012 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Bölümü Kimya eğitimi beşinci sınıfa devam eden öğretmen adayları (N=23) ve bu öğrencilerin uygulama okullarındaki uygulama öğretmenleriyle (N=10) sınırlıdır.

1.2. Araştırmanın Modeli

Öğretmenlik uygulaması (ve öğretmen adayı) sürecinde öğretmen adayları uygulama öğretmeni açısından irdelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşlerinin alındığı bir durum çalışmasıdır. Durum çalışmasında veriler görüş formu ile alınmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2011–2012 öğretim yılında H.Ü. Eğitim Fakültesi Kimya Eğitimi ABD 5.sınıfta okuyan öğretmenlik uygulaması dersi alan 23 öğretmen adayı öğrenci ve 10 Kimya Öğretmeni oluşturmaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma problemine yanıt aramak amacıyla açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan öğretmen adayı ve uygulama öğretmeni görüş formları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğretmenlik uygulamasına yönelik hazırlanan görüş formları anket formunda düzenlenmiştir. Form hazırlanırken şu süreç izlenmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar incelenmiş öğretmen ve öğretmen aday öğrencilerden uygulamada süreç ve işleyiş ile ilgili düşünceleri görüşmeler yoluyla alınmıştır. Bu görüşmelerde odak noktalar belirlenerek temalar kategorize edilmiştir. Elde edilen bu temalar ile 6 açık uçlu, 6 kapalı uçlu olmak üzere 12 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Aynı form uygulama öğretmenleri içinde düzenlenmiştir. Uygulama öğretmeni formu 8 sorudan oluşmaktadır.

Kapalı uçlu sorularda öğretmen aday öğrencilerden ve uygulama öğretmenlerinden evet hayır ve kısmen şeklinde derecelendirme yapımları istenmiştir. Öğretmen aday öğrencilere ve uygulama öğretmenlerine uygulanacak olan formların kapsam, dil, soruların açık ve anlaşılır olması ve uygulama düzeyine uygun olma boyutları incelenmiştir. Veri toplama aracı öğretmenlik uygulaması dersinde uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada konu ile ilgili olarak öğretmen aday öğrencilerden ve uygulama öğretmenlerinden alınan görüşlerin betimsel analizi yapılmış, frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Veri toplama aracından elde edilen veriler öğretmenlik uygulamasına yönelik olarak sistematik olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlara (tema) göre açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Araştırmada nitel verilerin geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanmasında kullanılan ölçütlerden biri olan çeşitleme kullanılmıştır. Çeşitleme, araştırma sorusuna yönelik olarak toplanan verilerin farklı yöntemlerle elde edilmesi ve bu şekilde elde edilen bulguların inandırıcılığının test edilmesi için kullanılır (Yıldırım ve Şimşek 2005).

Araştırmanın iç geçerliliğini sağlamak için veriler iki şekilde elde edilmiştir. Bunlardan birincisi; öğretmen aday öğrencilerden anket formu ile ikincisi öğrenci ve uygulama öğretmenleri ile yapılan görüşmelerdir. Bu veriler karşılaştırılmıştır ve açık ve anlaşılır olmayan verilere bulgularda yer verilmemiştir.

Araştırmada dış geçerliliğin sağlanması için çalışma ile ilgili olarak çalışma grubuna ve araştırma ortamına ilişkin bilgiler tanımlanmıştır.

Araştırmada dış güvenilirlik sağlanması için çalışmada kullanılan görüşme formu hazırlanması, izlenen süreç, verilerin analizi, görüşmelerin çözülmesi ve elde edilen sonuçların yorumlanması açıkça ifade edilmiştir. Araştırmada iç güvenilirlik için araştırma sorusu açık bir biçimde ifade edilmiştir. Araştırma bulgu ve sonuçları araştırma sorusu ile tutarlı olup araştırma evreninden seçilen örneklerden elde edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma grubu tarafından geliştirilen veri toplama aracıyla H.Ü. Eğitim Fakültesi Kimya Eğitimi Anabilim Dalı. 5. sınıf öğretmen adaylarından ve uygulama öğretmenlerinden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

3.1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yürütülmesine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Bu bölümde “Öğretmenlik uygulaması etkinliklerinin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Sizce bu etkinlikler amacına ulaşabiliyor mu? Fakültekteki derslerinizin (Materyal Geliştirme, Orta Öğretim Kimya Deneyleri, Özel Öğretim Yöntemleri, vb) öğretmenlik uygulaması etkinliklerine faydası olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorularına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri Tablo 1’de verilmiştir. Bu etkinlik sırasında yardım amacıyla kimlere başvurduunuz? Sorusuna verilen görüşler Tablo 2’de verilmiştir. Öğretmenlik uygulaması etkinliklerindeki eksikliklere ilişkin görüşler ise Tablo3’te verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yürütülmesine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

	Evet	Hayır	Kismen
Öğretmenlik uygulaması etkinliklerinin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?	% 86,96	% 13,04	-
Sizce bu etkinlikler amacına ulaşabiliyor mu?	% 60,86	% 39,14	-
Fakültedeki derslerinizin (Materyal Geliştirme, Orta Öğretim Kimya Deneyleri, Özel Öğretim Yöntemleri, vb) öğretmenlik uygulaması etkinliklerine faydası olduğunu düşünüyor musunuz? Belirtiniz.	% 60,86	-	% 39,14

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Yönelik Başvurdukları Kişiler

	Uygulama Öğretmeni (Uygulama Okulunda)	Rehber Öğretmen (Üniversitede)	Arkadaş
Bu etkinlik sırasında yardım amacıyla kimlere başvurduunuz? *	% 69,56	% 43,47	% 65,22

*Birden fazla görüş bildirilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerindeki Eksikliklere İlişkin Görüşler

		Öğretmenlik uygulaması etkinliklerindeki eksiklikler
Öğretmenlik uygulaması etkinliklerinde eksiklikler olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet %47,83	Uygulama okul öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamalarına sahip olması gerekiyor
		Uygulama okul öğretmenlerinin ders satının az olması
		Pratik eksikliği
		Zamanın az olması
		Bir tam dönem ve her gün olmalı*
	Hayır %52,17	Uygulamalar verimli değil*
		Zaman kaybı*
		Eğitim dört yıl olmalı ve bir yıl uygulama yapılmalı
		Daha fazla ders anlatımı yapılmalı ve her sınıfta (basmakta) 9-10-11-12 olmalı*
		Teknoloji kullanımı etkinleştirilmeli

Öğretmenlik uygulaması dersinin yürütülmesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine göre uygulamalar yararlı (%86,96), amacına ulaşıyor (%60,86) ve fakültede alınan derslerin uygulamanın başarılı geçmesi anlamında faydalı (%60,86) olduğu düşünülmektedir (Tablo1). Adayların uygulamaya yönelik sorunları olduğunda daha çok uygulama öğretmeni ve arkadaşlarından yardım aldıkları görülmektedir (Tablo2). Uygulamalarda öğretmen adayları tarafından ifade edilen eksiklikler ise daha çok pratik yapmayı engelleyen zamanın sınırlı olması yani bir dönem boyunca yeterince süre olmamasıdır (Tablo 3).

3.2. Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Bu bölümde ise uygulamada öğretmen adayı öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara yer verilmiştir. Buna göre “Uygulama sırasında sorunlarla karşılaştınız mı? Karşılaşılan sorunlar nelerdir? Sorunlarla nasıl başa çıktınız?” sorularına ilişkin görüşler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Uygulama Sırasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler

		Uygulamada	
Uygulama sırasında sorunlarla karşılaştınız mı?		Karşılaşılan sorunlar	Sorunlarla nasıl başa çıktınız?
		Evet (% 26)	Uygulama okulundaki öğretmenin çıkardığı zorluklar*
Hazırlık ve uygulama (Ders Planı ve Anlatımı)	Bilgi alarak		
Sınıf Yönetimi	Yardım alarak		
Ulaşım*	Öğrencilerle iletişimi öğrenerek		
Maddi Külfet	Sınıf yönetimini öğrenerek		
Kişisel Problemler	Kendi çabalarımla		
	Zamanı verimli kullanarak		
Hayır (% 74)			

Uygulama sırasında öğrencilerin %26’sı sorunla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu sorunlar uygulama öğretmeninden, uygulamaya ilişkin ders anlatmada hazırlık aşamasında ve ulaşımdan kaynaklandığı belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunları kendi kişisel gayretleri ile çözdükleri görülmektedir (Tablo 4).

3.3. Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Karşılaşılan Sorunların Çözümüne Ve Uygulamanın Olumlu–Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Öğretmenlik uygulamasına ilişkin yapılan çalışmanın bu bölümünde “Öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne ve uygulamanın olumlu–olumsuz yönlerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri” Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Karşılaşılan Sorunların Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaşılan sorunların çözüm önerileri	
Uygulama süresi	Öğretmenlik uygulaması süresi uzatılmalı (bir tam dönem)*
	Ortaöğretim her basamağında ders anlatılmalı*
	Daha fazla ders anlatılmalı*
Uygulama etkinlikleri	Daha çok yeni teknolojiler kullanılmalı (görsel ve deneysel)
	Öğretmen adayları derslere yalnız girmeli
Lisans Programı	Lisans Eğitiminin her öğretim yılında uygulama yapılmalı
	Uygulama süresi boyunca lisans derslerine ara verilmeli*
	Daha programlı çalışma olmalı

Tablo 6: Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Adayların Olumlu Ve Olumsuz Görüşleri

Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler
Okulda öğrendiğim bilgileri kullanma imkânı buldum (teknik, sınıf yönetimi vb.)*	Öğretmen adayları tarafından anlatılan dersin öğretmen tarafından bir kez daha anlatılması
Deneyim kazandım*	Öğretmen adaylarının Uygulama Okulu-Üniversite ve KPSS hazırlanma sürecinin birlikte olması
Öğretmen yeterliliklerini kazandım*	Pratik eksikliği
Uygulamada özveride bulundum	Öğretmen adayının öğretmenlik rolünü gerçekleştirme imkânının yeterince verilmemesi
Okul ortamını tanıdım	Öğretmenlik uygulamasının 2 saatinin teorik olması
Uygulama okulunun olumlu ortamını yaşadım	
Mikro öğretimin olumlu etkisini gördüm	

Tablo 5'e göre uygulamada karşılaşılan sorunların çözüm önerileri uygulama süresi, uygulama etkinlikleri ve lisans programında yapılacak düzenlemelerle ilgilidir. Adayların uygulamaya yönelik olumlu görüşlerinde öğretmenlik öncesinde deneyim kazandıklarını okul ortamını tanıdıklarını ve öğrendikleri bilgileri sınıf ortamında uyguladıklarını belirtmişlerdir. Pratik eksikliği ve öğretmen adayına öğretmenlik rolünü gerçekleştirme imkânının yeterince verilmemesi uygulamaya ilişkin olumsuz görüş olarak bildirilmiştir.

Çalışmada öğretmen adayı öğrencilerin “Uygulamalarda edindiğiniz deneyimleri meslek hayatınızda nasıl kullanabileceğinizi düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik görüşlerinin verildiği Tablo 7 incelendiğinde öğretmen aday öğrencilerin edindikleri deneyimlerin öğrenciyi tanıma, kişisel ve mesleki yeterlilikler ve öğrenme ve öğretme sürecinde faydalı olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Uygulamalarda Edindiğiniz Deneyimleri Meslek Hayatınızda Nasıl Kullanabileceğinizi Düşünüyorsunuz?

Öğretmen yeterlilikleri	Uygulamalarda edindiğiniz deneyimleri meslek hayatınızda nasıl kullanabileceğinizi düşünüyorsunuz?
Öğrenciyi tanıma*	Öğrenci ile iletişim**
Kişisel ve mesleki yeterlilikler*	Öğretmen Özellikleri (yeterlilikleri)*
	Sınıf Yönetimi**
	Okul Yönetimi
	Uygulama Yapmak **
Öğrenme ve öğretme süreci*	Teknoloji kullanımı*
	Ders Planı*

* Öğretmen Genel Yeterlilikleri MEB

3.4. Uygulama Öğretmenlerinin Uygulamaya İlişkin Görüşleri

Uygulama öğretmenlerinin uygulamada yaşanan eksiklikler, sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 8’e göre okullardaki uygulamalara ilişkin olarak öğretmen adaylarının görüşleri uygulama öğretmenlerinin görüşlerinden farklılık göstermemektedir. Uygulama öğretmenleri, uygulamanın şekli ve süresinden dolayı adayların yeterince pratik yapamadıklarını belirtmişlerdir.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan zorluklara ilişkin görüşlerinin verildiği Tablo 9 incelendiğinde uygulama öğretmenleri, adayların kılık kıyafet yönetmeliğine uymadıklarını derse zamanında gelmediklerini ve uygulamaya devam etmede yeterince

itina göstermediklerini vurguladıkları görülmektedir. Bu sorunu ise adayları uyararak çözdüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 8: Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerindeki Eksikliklere İlişkin Görüşleri

Öğretmenlik uygulaması etkinliklerindeki eksiklikler
Etkinlik sürecinin fakülte dersleri ile çakışması
Uygulama şekli ve süresi
Uygulama öğretmenlerinin gönüllük esasına göre seçilmesi
Öğretmen adaylarının okullarda buldukları sürenin az ve kesikli olması *
Öğretmen adaylarının yeterince uygulama yapamaması *
İlgili mevzuat üzerinde çok durulması
Staj döneminin denetimsiz bir süreç olması

Tablo 9: Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan zorluklara ilişkin görüşleri

Uygulamada	
Karşılaşılan zorluk ya da problemler	Zorluklarla nasıl başa çıktınız?
Müfredat yüklü olduğu için derslerden geri kalınması/ Öğretmen adaylarına etkinliklerini gerçekleştirmeleri için zaman verilememesi	Ek ders yapmak/ Her öğretmen adayının tek tek farklı sınıflarda 25 dakika derse girmelerini sağlamak
Öğretmen adaylarının kılık-kıyafet yönetmeliğine uymaması	Öğretmen adaylarına gerekli uyarıları yapmak
Öğretmen adaylarının KPSS kursu ve fakülte dersleri dolayısıyla staja gelememesi	Sınav dönemlerinde öğretmen adaylarına tolerans göstermek
Öğretmen adaylarının katıldığı derslerde sınıf yönetiminin sağlanamaması	Öğretmen adaylarının geleceği dersten önce öğrencileri uyararak
Laboratuvar malzemesinin eksik olmasından dolayı etkinliklerin yeterince yapılamaması	Öğretmen adaylarına fakülte laboratuvarından malzeme getirtmek
Öğretmen adaylarının derse zamanında gelmemesi	Öğretmen adaylarına gerekli uyarıları yapmak

3.5.Uygulama Öğretmenlerinin ve Aday öğretmenlerin uygulamaya ilişkin önerileri

Çalışma sonunda öğretmen adayı öğrencilerin ve uygulama öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması dersine yönelik önerileri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo10: Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Öğretmen Adayı Öğrenci Ve Uygulama Öğretmenlerinin Önerileri

Öğretmen adayı öğrenciler	Uygulama öğretmenleri
Pratik uygulamalar artırılmalı*	Staj döneminde fakülte dersleri ve sınavlar olmamalı
Uygulamalar sömestr dışında yapılmalı	Staj süreci idari işleri ve yönetmelikleri de kapsamalı
Farklı okul türleri (Meslek Liseleri)	Öğretmen adayları okul yöneticileri yanında da staj yapmalı
Okullarda öğretmen adaylarının etkinlik sayısının artırılması	Her uygulama öğretmenine altı öğretmen adayı değil, üç öğretmen adayı verilmeli
Öğretmen adaylarına düzenli uygulama saati verilmeli	Staj dönemi uzatılmalı*
Teknoloji kullanılması	Etkinlikler daha yoğun olmalı
	Öğretmen adaylarına birebir deneyim yaşayacağı ortamlar sunulmalı
	Her uygulama okuluna tek üniversiteden stajyer gelmeli

Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretmen adayları öğrenci ve uygulama öğretmenlerinin önerilerinin yer aldığı Tablo 10 incelendiğinde hem adayların hemde uygulama öğretmenlerinin birleştiği temel nokta uygulama süresinin uzatılması pratik uygulamaların daha fazla yapılması, etkinliklerin sayısının artırılması yönündedir. Uygulama öğretmenleri, adaylar için staj döneminin sadece uygulama dersi ile sınırlı kalmasının, uygulamanın verimliliği açısından önemli olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca uygulama öğretmenleri her uygulama okuluna tek üniversiteden stajyer gelmeli ve her uygulama öğretmenine altı öğretmen adayları değil üç öğretmen adayları verilmeli şeklinde üniversiteden beklentilerini dile getirmişlerdir.

4. TARTIŞMA

Eğitim fakültelerinde okutulan öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaşılan sorunların, öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri açısından belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada bazı problemlerin olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmada öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının daha çok sınıf yönetimi, ulaşım ve uygulama öğretmeni ile iletişimlerinde bazı sorunlar yaşadıkları gözlenmiştir. Bu sonuçlar literatürle uyum halindedir (Dursun ve Kuzu, 2008; Gökçe, Demirhan, 2005) . İletişimden kaynaklanan sorunlar mesleğe olan ilgi ve bağlılığı olumsuz yönde etkileyecektir.

Öğretmenlik uygulamalarının süresine ilişkin sorunlar vurgulanmıştır. Öğretmenlik uygulamalarının, sadece bir dönemle sınırlandırılması ve çeşitli derslerde gerçekleştirilmesi yerine; öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisine yönelik birçok dersin uygulama bölümlerinin oluşturulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Müfredatın yoğun olması nedeniyle aday öğretmenlerin bazı etkinlikleri tek başlarına yapmaları gerekirken grup halinde uygulama yapmak zorunda olmaları uygulamaya olan tutumu olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırma sonunda öğretmenlik uygulamasına ilişkin yapılan nitel çalışmaların yanında karşılaştırma ve neden-sonuç ilişkisine dayanan nicel yapılacak çalışmaların nitelikli öğretmen yetiştirmede daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

5. ÖNERİLER

Yukarıdaki sonuçlara kimya öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgularla ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre araştırma ile ilgili şu öneriler geliştirilmiştir:

- Öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adaylarının “Kişisel ve mesleki yeterlilikler”, “Öğrenme ve öğretme süreci” ve “İletişim (uygulama öğretmeni)” konularında sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu tür sorunların çözülmesine yönelik çalışmaların üniversite uygulama okul işbirliği içinde yapılması uygulamaların daha verimli olması açısından önemlidir.
- Eğitim fakültelerinin lisans eğitiminde öğretmenlik uygulamalarına ilişkin daha kapsamlı araştırmalar yapılmalı bu alanda yaşanan sorunların tespit edilip çözümlenmesine çalışılmalı ve nitelikli öğretmen adaylarının yetiştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunların araştırılmasına ilişkin yapılacak çalışmalar konuya olumlu yönde yeni boyutlar getirecektir. Önerilen çalışmalar üniversite okul-ışbirliğinin gözden geçirilmesini gerektirmektedir.
- Okul uygulama koordinatörlüğü görevini üstlenen okul müdürlerine ve müdür yardımcılara aynı zamanda uygulama öğretmenlerine düzenli seminerler verilmelidir.
- Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları, bilgi ve deneyimlerini gerçekten paylaşabilecekleri çalıştaylarda bir araya gelmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Dursun, Ö.Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayları ve öğretim elemanı görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 159 -178.

Gökçe, E. ve C. Demirhan, (2005). Öğretmen Adaylarının ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43-71.

Fakülte-Okul İşbirliği. (1998). YÖK Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitim. Ankara.

Erdoğan, Ü.I., Erdem, E., Kunduz, N. ve Ulusoy, F.M. (2011). *Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamasının Okul ve Üniversite İşbirliği Yönünden İrdelenmesi: OFMAE Örneği*. II. Ulusal Kimya Eğitimi Kongresi 5-8 Temmuz 2011, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri kitabı MEB yayınları. <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (geliştirilmiş 5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

The problems encountered in the “Teaching Practice” lesson affect the prospective teachers’ perceptions towards the teaching profession in a negative way and result in them to obtain insufficient or inaccurate information regarding the teaching profession, or even to develop negative attitudes towards the profession (Erdoğan et al., 2011). Therefore, possible problems that can be encountered during teaching practices should be resolved so that prospective teachers can graduate as qualified teachers from faculties of education.

The present study, which was conducted by the Division of Chemistry Education, Department of Secondary School Science and Mathematics Education, Faculty of Education, Hacettepe University, aims to evaluate the possible problems encountered at the Teaching Practice lesson in terms of prospective teachers and practice teachers. Solution suggestions regarding these problems are evaluated by prospective teachers and practice teachers. In line with the above-mentioned purpose, the following questions were answered;

1. As to the conduct of the teaching practice lesson;
 - a. What are the opinions of prospective teachers?
 - b. What are the opinions of practice teachers?
2. As to the problems encountered at the teaching practice lesson;
 - a. What are the opinions of prospective teachers?
 - b. What are the opinions of practice teachers?
3. As to the solution of the problems encountered at the teaching practice lesson;
 - a. What are the opinions of prospective teachers?
 - b. What are the opinions of practice teachers?

The study is limited to the fifth grade prospective teachers studying at the Division of Chemistry Education, Department of Secondary School Science and Mathematics Education, Faculty of Education, Hacettepe University in the 2011-2012 academic year (N=23) and the practice teachers at the practice schools (N=10).

Qualitative research method is used in the present study which aims to evaluate the teaching practice process (and prospective teachers) in terms of prospective teachers and practice teachers. Opinion forms for prospective teachers and practice teachers which consist of open- and close-ended questions are used as data collection tools in order seek answers to the research problem. A descriptive analysis of the opinions of prospective teachers and practice teachers was conducted, and frequency and percentage values were used in this regard.

Opinions of Prospective Teachers Regarding the Conduct of Teaching Practice Lesson:

According to the opinions of prospective teachers, teaching practice activities were found to be useful (86.96%), efficient (60.56%) and effective for the teaching practice activities conducted at the faculty (Material Development, Secondary Education Chemistry Experiments, Special Teaching Methods

etc.). Prospective teachers stated that they received help mostly from their practice teachers and friends during the practices.

Prospective teachers stated that “the practice should be conducted every day for the whole semester and include more instructions”. The fact that sometimes prospective teachers have to do some activities as a group instead of conducting them individually because of the heavy curriculum may affect their attitudes towards the practice negatively.

Opinions of Prospective Teachers Regarding the Solution of the Problems Encountered During the Teaching Practice Lesson: The present study determined the main problematic issues to be the class management of prospective teachers, their transportation and their communication with practice teachers. Solution suggestions were concerned with the “Practice Duration, Undergraduate Program and the Content of the Practice Activities”. The results of the present study supported the relevant results in the literature (Dursun and Kuzu, 2008; Gökçe, Demirhan, 2005). The problems resulted from communication may affect the interest and commitment of prospective teachers negatively.

The opinions of prospective teachers towards the question “How do you think you can use the experiences you obtained during the practices in your professional life?” focused mainly on the following subject matters: “knowing the students, personal-professional qualifications and learning-teaching process”.

Opinions of Practice Teachers Regarding the Practice: Practice teachers stated that there are some insufficiencies regarding the practice. These were determined as follows: “coinciding practice activities and lessons at the faculty, the conduct and duration of the practice, insufficient stay time of prospective teachers at the school and insufficient practices, and uncontrolled internship period”. Practice teachers also stated that they encounter some difficulties and problems during the teaching practices. These were determined as follows: “falling behind the lessons because of the heavy curriculum (the lessons to which prospective teachers attend) / lack of time for prospective teachers to do the practice activities, inappropriate clothes of prospective teachers, inefficient class management during the lessons to which prospective teachers attend, inefficient activities resulting from the lack of laboratory equipments, and prospective teachers’ not being on time for the classes”. The solution suggestions of practice teachers determined to be as follows: “additional lessons / 25 minutes of lessons at different classes, and warnings for prospective teachers regarding the practice”.

The following suggestions were developed regarding the practice according to the results obtained from the opinions of prospective chemistry teachers and practice teachers:

The students were found to encounter problems regarding “personal and professional qualifications”, “learning and teaching process” and “communication (with the practice teacher)”. These problems should be solved for efficient teaching practices.

Further researches concerning teaching practices should be conducted during undergraduate education at the faculties of education, the problems in this regard should be determined and solved, and studies should be conducted in order to raise qualified prospective teachers.

Further studies examining the problems encountered by prospective teachers and practice teachers during the practices were considered to be of great contribution to the issue. The suggested studies require a review of the university-school collaboration.

The school managers and deputy managers who undertook the school practice coordinatorship, and the practice teachers should be provided with regular seminars.

Workshops should be organized so that practice teachers and practice instructors can meet and share their knowledge and experiences.

In the light of the results of the present study, further quantitative studies based on comparisons and cause-effect relationships should be conducted besides qualitative researches regarding the teaching practice.